

УДК: 338.48:620.9(477)

Колодійчук Ірина,
доктор економічних наук, старший науковий співробітник,
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»,
старший науковий співробітник відділу регіональної екологічної політики та
природокористування,
м. Львів, Україна;
ORCID ID [0000-0001-5110-3905](https://orcid.org/0000-0001-5110-3905)
e-mail: Ira1166@ukr.net

Волошин Руслан,
аспірант,
ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України»,
м. Львів, Україна;
ORCID ID [0009-0007-6296-7304](https://orcid.org/0009-0007-6296-7304)
e-mail: ruslanvol34@gmail.com

<https://doi.org/10.29038/2786-4618-2025-01-19-27>

ВПРОВАДЖЕННЯ ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ, ІНСТРУМЕНТИ ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Вступ. Розглянуто актуальність переходу до зеленої економіки як стратегічного напрямку сталого розвитку держав в умовах глобальних викликів. Акцентовано увагу на ролі Європейського Союзу як лідера у впровадженні екологічних ініціатив та ефективності його фінансових і регуляторних механізмів. Визначено основні проблеми адаптації екологічних інструментів до українських реалій з урахуванням обмежених ресурсів та соціально-економічних труднощів. Наголошено на важливості дослідження зеленої економіки у національному контексті з метою формування ефективних політик для економічного відновлення та європейської інтеграції України.

Метою статті є визначення ефективних підходів до впровадження зеленої економіки в Україні в умовах сучасних викликів, зокрема війни, економічної нестабільності та екологічних криз.

Методи дослідження. Використано низку наукових методів, що дозволяють ґрунтовно проаналізувати процеси впровадження зеленої економіки в Україні. Застосовано метод аналізу та синтезу для вивчення теоретичних основ і ключових механізмів реалізації екологічної економіки та стратегії зеленого зростання. Порівняльний аналіз дав змогу оцінити європейський досвід, зокрема в межах Європейської зеленої угоди, та визначити можливості його адаптації до національного контексту. Системний підхід забезпечив комплексний розгляд проблем екологічного розвитку, інтегруючи економічні, соціальні та екологічні аспекти.

Результати. У статті розглянуто теоретичні та практичні аспекти впровадження зеленої економіки в регіонах України, зокрема в умовах сучасних глобальних викликів, таких як війна та економічна нестабільність. Визначено основні інструменти зеленої економіки, такі як економічні, регуляторні та інформаційно-освітні, що сприяють сталому розвитку. Здійснено аналіз європейського досвіду у впровадженні екологічних ініціатив, таких як Європейська зелена угода, та визначено можливості адаптації цього досвіду до реалій України. Розглянуто проблеми, пов'язані з екологічною реконструкцією після війни, а також необхідність розвитку нових фінансових інструментів для підтримки екологічних проєктів. Особлива увага приділена ролі інновацій та технологій у формуванні зеленої економіки та підвищенню ефективності використання природних ресурсів. Представлено рекомендації щодо підвищення ефективності екологічного розвитку регіонів України та стимулювання інвестицій у зелені технології. Наголошено на важливості впровадження екологічних стандартів у будівництві та інших сферах, що стосуються відновлення країни після військових дій. Досліджено роль громадськості в процесах екологічного розвитку, зокрема через підвищення обізнаності та залучення населення до екологічних ініціатив.

Висновки. Стаття підкреслює важливість впровадження зеленої економіки для сталого регіонального розвитку України. Визначено ключові інструменти зеленої економіки – економічні, регуляторні та інформаційні механізми, які сприяють екологічному відновленню та соціально-економічному зростанню. Особлива увага приділяється необхідності адаптації європейських практик, зокрема Європейського зеленого курсу, до українського контексту. Запропоновані рекомендації щодо стимулювання інвестицій у зелені технології, розробки нових фінансових інструментів, удосконалення законодавства для реалізації екологічних

проектів та інтеграції екологічних стандартів у процес післявоєнного відновлення, що забезпечить довгострокову екологічну та економічну стабільність.

Ключові слова: *зелена економіка, інструменти, екологічна економіка, зелене зростання, ефективність, екологічний розвиток.*

Kolodiichuk Iryna,
D.Sc. (Economics),
senior researcher of regional environmental policy and environmental management department,
SI «Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy NAS of Ukraine»,
Lviv, Ukraine

Voloshyn Ruslan ,
postgraduate of regional environmental policy and environmental management department,
SI «Institute of Regional Research named after M. I. Dolishniy NAS of Ukraine»,
Lviv, Ukraine

IMPLEMENTATION OF THE GREEN ECONOMY IN UKRAINE: CHALLENGES, TOOLS, AND OPPORTUNITIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Introduction. *In the context of contemporary global challenges, ecological sustainability and the transition to a green economy have become integral elements of national strategies for sustainable development. The green economy, which combines environmental, social, and economic aspects, is a key tool for addressing the impacts of climate change, the rational use of natural resources, and ensuring a high quality of life. The European Union (EU), as a leader in implementing environmental initiatives, demonstrates how comprehensive policies and financial mechanisms facilitate an effective transition to a low-carbon economy. Despite the challenges, including the ongoing war, Ukraine is gradually integrating into European environmental policies, adopting international standards, and developing its own tools to support sustainable development. However, the issue of adapting these tools to local conditions, considering resource constraints and significant socio-economic difficulties, remains relevant.*

The purpose of the article is to identify *effective approaches for implementing a green economy in Ukraine in the context of contemporary challenges, including war, economic instability, and environmental crises. The article aims to analyze existing tools, study European experience, and develop recommendations that will allow for adapting effective practices to the national context, ensuring a harmonious combination of ecological, economic, and social sustainability.*

Research Methods. *A comprehensive set of scientific methods has been used to thoroughly analyze the processes of implementing the green economy in Ukraine. The methods of analysis and synthesis were applied to study the theoretical foundations and key mechanisms of ecological economics and the green growth strategy. Comparative analysis allowed for the assessment of European experience, particularly within the framework of the European Green Deal, and identified opportunities for its adaptation to the national context. A systemic approach provided a comprehensive review of ecological development issues, integrating economic, social, and environmental aspects.*

Results. *The article examines the theoretical and practical aspects of implementing a green economy in the regions of Ukraine, particularly in the context of contemporary global challenges such as war and economic instability. The main tools of the green economy are identified, including economic, regulatory, and informational-educational instruments that promote sustainable development. An analysis of European experience in implementing environmental initiatives, such as the European Green Deal, is conducted, and the possibilities for adapting this experience to the realities of Ukraine are determined. The article addresses issues related to ecological reconstruction after the war, as well as the need for developing new financial instruments to support environmental projects. Special attention is given to the role of innovation and technology in shaping the green economy and improving the efficiency of natural resource use. Recommendations are provided for enhancing the effectiveness of ecological development in the regions of Ukraine and stimulating investments in green technologies. The importance of implementing environmental standards in construction and other areas related to the country's post-war reconstruction is emphasized. The role of the public in ecological development processes is explored, particularly through raising awareness and involving citizens in environmental initiatives.*

Conclusions.. *The article emphasizes the importance of adopting a green economy for sustainable regional development in Ukraine, especially amid global challenges like war and economic instability. It identifies key tools of the green economy – economic, regulatory, and informational mechanisms – that support ecological restoration and socio-economic growth. The article highlights the need to adapt European practices, particularly the European Green*

Deal, to Ukraine's context, and offers recommendations for encouraging investments in green technologies. It stresses the development of new financial instruments, improved legislation for environmental projects, and the integration of environmental standards in post-war reconstruction to ensure long-term ecological and economic stability.

Key words: *green economy, tools, ecological economics, green growth, efficiency, environmental development.*

Jel Classification: *A13, O13*

Постановка проблеми та її значення. В умовах сучасних глобальних викликів екологічна стійкість та перехід до *зеленої* економіки стають невід'ємними елементами стратегії сталого розвитку держав. *Зелена* економіка, яка поєднує екологічні, соціальні та економічні аспекти, виступає основним інструментом для подолання наслідків кліматичних змін, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення високої якості життя. Європейський Союз (ЄС), будучи лідером у впровадженні екологічних ініціатив, демонструє, як комплексні політики та фінансові механізми сприяють ефективному переходу до низьковуглецевої економіки.

Україна, попри виклики, зокрема військові, поступово інтегрується до європейської екологічної політики, приймаючи міжнародні стандарти та розробляючи власні інструменти для підтримки сталого розвитку. Водночас актуальним залишається питання адаптації цих інструментів до місцевих умов, враховуючи обмеженість ресурсів та значні соціально-економічні труднощі.

Дослідження *зеленої* економіки в українському контексті є важливим кроком для формування національних політик, які б сприяли відновленню економіки та інтеграції країни у європейську екологічну спільноту. У цій статті розглядаються теоретичні та практичні аспекти *зеленої* економіки, аналізуються інструменти її впровадження, досвід ЄС та можливості його адаптації до реалій України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останні роки значна увага вчених та практиків зосереджена на дослідженні *зеленої* економіки як ключової концепції для досягнення сталого розвитку. Роботи провідних міжнародних організацій, таких як ООН, ОЕСР, Європейська комісія, зосереджені на інтеграції екологічних, соціальних та економічних аспектів у процеси планування та прийняття рішень. Зокрема, у звітах ОЕСР («What is Green Growth and How Can it Help Deliver Sustainable Development?») підкреслюється роль *зеленої* економіки як каталізатора інновацій та структурних змін, спрямованих на економічне зростання з одночасним збереженням природних ресурсів.

Науковці досліджують концепцію *зеленої* економіки в контексті глобальних викликів, зокрема зміни клімату, виснаження природних ресурсів та зростання забруднення довкілля. У роботах Пірса [1], Барб'є [1] та Маркандії [1] було вперше представлено ідею екологічної економіки, яка об'єднує економічні та екологічні інтереси. Пізніші дослідження зосереджуються на практичних аспектах її реалізації, таких як циркулярна економіка (Stahel, 2016, [2]) та низьковуглецева економіка (Stern, 2007, [3]).

Європейський досвід реалізації *зеленої* економіки є широко дослідженим у працях, що аналізують Європейську зелену угоду (European Green Deal) та її ключові ініціативи: «Від ферми до виделки», стратегія біорізноманіття, план дій із циркулярної економіки та «Чиста енергія». Зокрема, увага приділяється питанням фінансових механізмів, таких як NextGenerationEU та Інвестиційний план для Європи, які забезпечують фінансування екологічних проєктів.

В українському контексті науковці, зокрема Мельник Г. [4], Буркинський Б. [5] та інші, досліджують питання адаптації концепції *зеленої* економіки до умов країни. Основна увага приділяється особливостям формування *зеленої* економіки, її сутнісним характеристикам, визначенню ключових дефініцій.

Однак залишаються недостатньо дослідженими аспекти екологічних інструментів, вплив війни на реалізацію екологічної політики та інтеграцію міжнародного досвіду в умовах українських реалій. Це обумовлює актуальність подальших наукових досліджень та відкриває перспективи для впровадження інновацій у цій сфері.

Мета і завдання статті. Метою статті є визначення ефективних підходів до впровадження *зеленої* економіки в Україні в умовах сучасних викликів, зокрема війни, економічної нестабільності

та екологічних криз. Стаття спрямована на аналіз існуючих інструментів, вивчення європейського досвіду та розробку рекомендацій, які дозволять адаптувати ефективні практики до національного контексту, забезпечуючи гармонійне поєднання екологічної, економічної та соціальної стійкості.

Для досягнення поставленої мети вирішувались наступні завдання: а) проаналізувати концептуальні основи *зеленої* економіки; б) дослідити інструменти реалізації *зеленої* економіки, такі як економічні, регуляторні, інформаційно-освітні та міжнародні; в) вивчити європейський досвід впровадження *зеленої* економіки, зокрема в рамках Європейської *зеленої* угоди, та оцінити його релевантність для України; г) оцінити стан впровадження *зеленої* економіки в Україні, визначити основні виклики та можливості, зокрема в умовах військових дій; г) розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення інструментів *зеленої* економіки з урахуванням українських реалій.

Матеріали і методи дослідження. У дослідженні використано комплекс наукових методів, що дозволяють ґрунтовно проаналізувати процеси впровадження *зеленої* економіки в Україні. Застосовано метод аналізу та синтезу для вивчення теоретичних основ і ключових механізмів реалізації екологічної економіки та стратегії *зеленого* зростання. Порівняльний аналіз дав змогу оцінити європейський досвід, зокрема в межах Європейської *зеленої* угоди, та визначити можливості його адаптації до національного контексту. Системний підхід забезпечив комплексний розгляд проблем екологічного розвитку, інтегруючи економічні, соціальні та екологічні аспекти.

Викладення основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Розглядаючи *зелену* економіку як комплексний підхід до інтеграції економічних, екологічних і соціальних цілей, спрямованих на досягнення сталого розвитку, проаналізуємо її концептуальні засади та ключові інструменти, що використовують на міжнародному рівні, зокрема у країнах ЄС.

Екологічна економіка слугує науковим підґрунтям для переходу до *зеленої* економіки, оскільки досліджує взаємозв'язки між економічними та екологічними системами. Цей підхід інтегрує елементи неокласичної та ресурсної економіки, фокусуючись на аналізі впливу господарської діяльності на довкілля. Основною метою екологічної економіки є сприяння сталому розвитку, що забезпечує одночасно економічні, соціальні та екологічні переваги. Вона враховує природні обмеження та закони фізики у використанні ресурсів, а також наголошує на критичній важливості збереження біорізноманіття та екосистем. Перехід до *зеленої* економіки характеризується складністю та багатогранністю, оскільки вимагає впровадження різноманітних механізмів/інструментів для досягнення стійкості та гармонії між економічними й екологічними цілями (табл. 1).

Таблиця 1

Інструменти та механізми реалізації переходу до *зеленої* економіки в контексті «Екологічної економіки»

Інструмент/Механізм	Зміст	Приклад
1	2	3
Економічні інструменти		
- екологічні податки та збори	Стимулювання зниження забруднення довкілля та використання екологічно чистих технологій	Введення податку на викиди парникових газів
- субсидії та гранти	Підтримка розвитку відновлюваних джерел енергії, екологічно чистого транспорту та інших «зелених» технологій	Фінансування будівництва сонячних електростанцій
- інвестиції	Спрямування коштів у «зелені» проекти та інновації	Інвестування у розвиток електромобілів
Регуляторні інструменти	Встановлення стандартів та норм для екологічної діяльності	Встановлення гранично допустимих викидів забруднюючих речовин
Інформаційні та освітні інструменти	Підвищення екологічної свідомості населення та	Проведення інформаційних кампаній про зміну клімату

	стимулювання екологічної відповідальності	
Міжнародне/ міжрегіональне співробітництво	Спільне вирішення екологічних проблем	Участь у міжнародних/міжрегіональних угодах з охорони довкілля

Джерело: [4].

Концепція *зеленої* економіки не є заміною концепції сталого розвитку, однак досягнення стійкості значною мірою залежить від економіки, здатної до самовідновлення шляхом створення умов для інновацій, залучення інвестицій та забезпечення конкурентоспроможності. За визначенням Європейського агентства з охорони навколишнього середовища (European Environmental Agency, ЕЕА), *зелена* економіка являє собою поєднання політики та інновацій, які дозволяють суспільствам збільшувати отримувану цінність, зберігаючи природні системи, що підтримують її функціонування.

У 2011 році Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) презентувала Стратегію зеленого зростання. Згідно з її звітом «What is Green Growth and How Can it Help Deliver Sustainable Development?» [6], *зелене* зростання передбачає стимулювання економічного розвитку, яке виступає каталізатором інновацій та інвестицій. Це створює основу для сталого розвитку та відкриває нові економічні можливості. Крім того, стратегія визначає конкретні рекомендації та інструменти оцінювання для країн, які сприяють досягненню економічного зростання з одночасним відтворенням природного капіталу (табл. 2).

Таблиця 2

Інструменти та механізми реалізації переходу до *зеленої* економіки в контексті «Стратегії зеленого зростання»

Інструмент/механізм	Зміст	Приклад
1	2	3
Економічні інструменти		
екологічні податки	Стимулюють зменшення забруднення за рахунок збільшення витрат на нього	Податок на викиди CO ₂ , податок на забруднення водних ресурсів
субсидії та гранти	Підтримують розвиток зелених технологій та інновацій.	Субсидії на відновлювані джерела енергії, гранти на дослідження та розробку екологічних інновацій
Регуляторні інструменти		
стандарти та норми	Встановлюють мінімальні екологічні вимоги до діяльності підприємств	Стандарти викидів забруднюючих речовин, норми енергоефективності будівель
екомаркування	Допомагають споживачам зробити екологічно свідомий вибір.	Сертифікат FSC для деревини, знак Energy Star для електроприладів тощо
Інформаційні та освітні інструменти		
інформаційні кампанії	Підвищують екологічну свідомість населення.	Кампанії з просування зеленого транспорту, економії води та енергії
екологічна освіта	Навчає основам екології та сталої поведінки	Включення екологічних тем до шкільних програм, курси з екоменеджменту для бізнесу
Міжнародне/міжрегіональне співробітництво		
участь у міжнародних/ міжрегіональних угодах	Спільне вирішення екологічних проблем	Паризька угода з питань зміни клімату, Кіотський протокол

Розвиток зелених інновацій		
підтримка R&D	Стимулює розробку нових екологічних технологій.	Фінансування досліджень в галузі відновлюваної енергії, еко-будівництва
створення сприятливого середовища для зеленого бізнесу	Знижує бар'єри для розвитку еко-підприємств	Податкові пільги для зелених компаній, спрощення процедур отримання дозволів
Підвищення екологічної свідомості населення		
заохочення екологічно відповідальної поведінки	Стимулює людей до екологічно свідомого вибору	Кампанії з роздільного збирання відходів, економії ресурсів
підтримка громадського контролю	Сприяє дотриманню екологічних норм	Моніторинг викидів забруднюючих речовин, доступ до екологічної інформації

Джерело: [7].

Сьогодні багато комунікаційних платформ активно просувають ідею *зеленої* економіки. Одним із ключових стратегічних документів у цьому напрямі є Європейська зелена угода (або Європейський зелений курс, ЄЗК), яка визначає план дій для досягнення кліматичної нейтральності Європи до 2050 року. Цей документ охоплює всі сектори економіки, включаючи кліматичну політику, промисловість, сільське господарство, збереження біорізноманіття, енергетику та торгівлю, і формує екологічну політику ЄС на найближчі десятиліття.

Серед основних цілей ЄЗК виділяють: підвищення ролі відновлюваних джерел енергії, створення стійких і екологічно чистих виробничих циклів, розвиток «зеленого» будівництва та транспорту, захист екосистем Європи, формування стійких продовольчих систем і запровадження «зеленої» аграрної політики. На реалізацію цих завдань передбачено виділення 1 трильйона євро протягом найближчих 10 років, включаючи 100 мільярдів євро на підтримку механізму справедливого переходу (Just Transition Mechanism). Цей механізм спрямований на забезпечення цільової допомоги регіонам із паливно-енергетичною економікою, щоб пом'якшити соціально-економічні наслідки переходу до низьковуглецевої моделі.

Для мобілізації необхідних інвестицій Європейська комісія запропонувала низку фінансових інструментів:

1. **Гранти:** Програма LIFE, яка підтримує ініціативи, що сприяють переходу до *зеленої* економіки, а також інструмент NextGenerationEU для подолання наслідків пандемії COVID-19 і реалізації цілей ЄЗК.
2. **Позики:** Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) надає кредити для проєктів у сфері відновлюваної енергетики, енергоефективності та екологічного транспорту, а Європейський фонд стійкого розвитку (EFSD) фінансує зелені інвестиції як у країнах ЄС, так і за їхніми межами.
3. **Гарантії:** Європейський фонд гарантій (EGF) забезпечує фінансові гарантії для приватних кредиторів, які підтримують зелені проєкти.
4. **Змішані фінансові інструменти:** Інвестиційний план для Європи мобілізує державні й приватні інвестиції в стратегічні екологічні пріоритети ЄС.
5. **Інноваційні фінансові механізми:** Сюди входять зелений краудфандинг для залучення коштів через спеціальні платформи, вуглецеві кредити, що дозволяють компенсувати викиди парникових газів через інвестиції в екологічні проєкти, а також платежі за екосистемні послуги, які заохочують землевласників підтримувати природні екосистеми.

Для успішного переходу до *зеленої* економіки регіонів України необхідно впроваджувати системний підхід, який охоплює інтеграцію екологічних, економічних і соціальних аспектів. Це дасть змогу не лише знизити вплив на довкілля, але й створити нові можливості для економічного зростання, зокрема через впровадження екологічних стандартів у ключові галузі економіки, такі як енергетика, транспорт, сільське господарство та будівництво.

Війна в Україні має серйозний вплив на екологічну ситуацію, зокрема через знищення промислових об'єктів, пошкодження екосистем і забруднення довкілля. Це створює потребу в екологічній реконструкції та відновленні пошкоджених територій. У цьому контексті важливо орієнтувати відбудову на використання «зелених» технологій, що дозволить не тільки покращити стан довкілля, а й забезпечити сталий розвиток на місцевому рівні. Попри триваючу війну, впровадження *зеленої* економіки в українських регіонах залишається не лише можливим, але й надзвичайно важливим для забезпечення сталого розвитку країни. Це сприятиме підвищенню економічної ефективності, а також конкурентоспроможності вітчизняних підприємств і їхньої продукції на ринках Європи.

Повоєнне економічне відновлення та розвиток України повинні стати основою для глибокої трансформації регіонів у напрямку *зеленої* економіки з досягненням нульового рівня шкідливих викидів. Це включає зміну економічної структури через створення більш енергоефективних й екологічно чистих виробництв та транспортних систем. На найближчі роки визначено такі пріоритети зеленої реконструкції: реформування природоохоронного управління, впровадження політики зменшення негативного впливу на клімат і адаптації, забезпечення екологічної безпеки та ефективного управління відходами, відповідальне використання природних ресурсів, збереження екосистем та біорізноманіття, а також розвиток природоохоронних територій. Крім того, Україна прагне стати для Європейського Союзу ключовим постачальником «зеленого водню». У межах національної програми «Енергетична незалежність та зелений курс» планується залучити інвестиції в обсязі 130 мільярдів доларів.

Для підвищення ефективності екологічного розвитку регіонів України необхідно впроваджувати комплексний підхід, який включає такі кроки:

1. Вдосконалення існуючих та розробка нових інструментів:

- запровадження екологічного податку на викиди парникових газів;
- розширення системи «зелених» тарифів для стимулювання використання відновлюваних джерел енергії;
- створення фонду для підтримки інновацій та технологій у сфері *зеленої* економіки;
- розробка/впровадження нових екологічних стандартів і норм;
- розширення переліку діяльності, що підлягає обов'язковій екологічній оцінці;
- покращення системи моніторингу та контролю за дотриманням екологічного законодавства;

2. Створення стимулів для використання інструментів екологічного розвитку:

- інтеграція екологічних принципів у процеси відбудови/модернізації після війни;
- розвиток нових робочих місць у галузі екології та природоохоронної діяльності;
- надання грантів/кредитів малим та середнім підприємствам, які застосовують екологічні практики;
- фінансування наукових досліджень і розробок у сфері екологічних технологій, що можуть сприяти відновленню країни;
- адаптація законодавства до сучасних викликів та спрощення процедур для впровадження екологічних проектів;
- впровадження екологічних стандартів для будівництва та інших галузей, пов'язаних із відновленням країни;

3. Підвищення обізнаності та залучення громадськості:

- використання засобів масової інформації для популяризації екологічних проблем та шляхів їх вирішення;
- розробка онлайн-курсів і ресурсів із екологічної тематики для різних вікових груп;
- формування екологічних спільнот та інтерактивних платформ для діалогу між громадянами, урядом і бізнесом;

4. Зміцнення інституційної спроможності:

- створення спеціалізованого органу державної влади для координації *зеленої* політики;
- формування консультативних рад й експертних груп для розробки/впровадження політик сталого розвитку;

- залучення наукових установ і дослідницьких центрів для підвищення обґрунтованості екологічних рішень;

5. Мінімізація загроз для сільського господарства:

- надання фінансової підтримки у вигляді субсидій, грантів та кредитів агровиробникам для переходу до екологічно орієнтованих методів господарювання;

- розвиток інфраструктури для зберігання та переробки сільськогосподарської продукції;

- проведення навчальних програм і надання консультацій з питань зеленого сільського господарства;

- забезпечення доступу до ринків для органічної продукції через маркетингові кампанії та вдосконалення логістики;

- прийняття законодавчих актів, які стимулюють розвиток екологічно чистого сільського господарства, та встановлення чітких стандартів для відповідної продукції;

6. Діджиталізація екологічних інструментів:

- розробка онлайн-платформ і мобільних додатків для спрощення доступу до інформації про екологічні стандарти, передовий досвід і можливості фінансування;

- створення цифрових інструментів для моніторингу виконання екологічних проєктів та забезпечення прозорості.

Для успішної реалізації зелених стратегій Україні необхідно активно залучати інвестиції в екологічно орієнтовані проєкти. Для цього важливо розвивати нові фінансові інструменти, такі як «зелені» облигації, для залучення коштів на відновлення інфраструктури, впровадження відновлювальних джерел енергії та екологічного транспорту. Підтримка таких ініціатив зі сторони держави та міжнародних фінансових установ є ключовою для досягнення екологічної стабільності та економічного зростання країни.

Розвиток енергоефективних технологій, використання біоенергії та електричного транспорту можуть значно зменшити викиди парникових газів і забезпечити сталий розвиток вітчизняних виробництв. Україна має потенціал для розвитку інновацій у цих сферах, і підтримка стартапів, а також створення інфраструктури для впровадження таких технологій сприятимуть розвитку екологічно чистих галузей і збільшенню конкурентоспроможності країни на міжнародному ринку.

Міжнародне співробітництво є важливим чинником для успішного переходу до *зеленої* економіки. Україна має активно інтегруватися в міжнародні угоди та співпрацювати з європейськими партнерами, що дасть змогу залучити фінансування для екологічних проєктів, підтримати розвиток зелених технологій та підвищити конкурентоспроможність українських підприємств у глобальному контексті.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У сучасних умовах глобальних викликів *зелена* економіка виступає ключовою концепцією для досягнення сталого розвитку, забезпечуючи інтеграцію екологічних, соціальних та економічних аспектів. Проведене дослідження підтвердило важливість впровадження інструментів *зеленої* економіки в Україні, особливо в контексті повоєнного відновлення та інтеграції до європейського екологічного простору. Економічні, регуляторні та інформаційні механізми, адаптовані до українських реалій, можуть сприяти екологічній трансформації, зменшенню залежності від традиційних ресурсів та формуванню нових економічних можливостей.

Оцінка європейського досвіду продемонструвала потенціал таких інструментів, як «зелені» тарифи, інвестиції у відновлювану енергетику та розвиток циркулярної економіки, які можуть бути ефективно інтегровані у національну політику. Водночас особливу увагу необхідно приділити екологічній освіті, діджиталізації екологічних ініціатив та залученню громадськості до процесу прийняття рішень.

Важливим завданням є подальше удосконалення законодавчої бази, стимулювання «зелених» інновацій і розробка стратегії сталого відновлення України, яка враховуватиме як сучасні виклики, так і перспективи інтеграції до міжнародного співтовариства. Реалізація цих заходів сприятиме досягненню екологічної стійкості, підвищенню конкурентоспроможності економіки та покращенню якості життя населення.

Джерела та література

1. Pearce, D., Markandya, A., Barbier B.E., 1989. Blueprint for a green economy. London: Earthscan, 192 p.
2. Stahel, W.R. (2016). The circular economy. URL: <http://www.nature.com/news/the-circular-economy-1.19594>.
3. Nicolas Stern. The Economics of Climate Change. The Stern Review. 2007. 662 с. [Електронний ресурс]. URL: http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf
4. Мельник Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій): підручник. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 463 с. Сайт. URL: https://econ.biem.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/Melnyk_Green_Economy.pdf
5. «Зелена» економіка крізь призму трансформаційних зрушень в Україні : монографія / Б. В. Буркинський, Т. П. Галушкіна, В. Є. Реутов ; НАН України, Ін-т проблем ринку та екон.-екол. дослідж. О. : Підприємство Фенікс, 2011. 348 с.
6. What is green growth and how can it help deliver sustainable development? – OECD. Сайт. URL: <https://www.oecd.org/greengrowth/whatisgreengrowthandhowcanithelpdeliversustainabledevelopment.htm>
7. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. European Commisiion, 2014. Сайт. URL: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/EN/1-2014-446-EN-F1-1.Pdf>

References

1. Pearce, D., Markandya, A., Barbier, B. (1989). Blueprint for a green economy. London: Earthscan, 192 p. [in English]
2. Stahel, W.R. (2016). The circular economy. Available at: <http://www.nature.com/news/the-circular-economy-1.19594> . [in English]
3. Stern, N. (2007). The Economics of Climate Change. The Stern Review. 662 с. Available at: http://mudancasclimaticas.cptec.inpe.br/~rmclima/pdfs/destaques/sternreview_report_complete.pdf [in English].
4. Mel'nyk, H. (2018). *«Zelena» ekonomika (dosvid YES i praktyka Ukrayiny u svitli III i IV promyslovykh revolyutsiy): pidruchnyk [«Green» economy (the experience of the EU and the practice of Ukraine in the light of the III and IV industrial revolutions): a textbook]*. Sumy: VTD «Universytets'ka knyha» https://econ.biem.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/Melnyk_Green_Economy.pdf [in Ukrainian]
5. Burkyns'kyy, B. V., Halushkina, T. P., Reutov, V. YE. (2011). *«Zelena» ekonomika kriz' pryzmu transformatsiynykh zrushen' v Ukrayini : monohrafiya [«Green» economy through the prism of transformational shifts in Ukraine: monograph]*. Odesa.: Phoenix Enterprise. [in Ukrainian]
6. What is green growth and how can it help deliver sustainable development? (OECD) Website. Retrieved from <https://www.oecd.org/greengrowth/whatisgreengrowthandhowcanithelpdeliversustainabledevelopment.htm>
7. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. European Commisiion, 2014. Website. Retrieved from <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/EN/1-2014-446-EN-F1-1.Pdf>

Одержано статтю 27.01.2025 р.
Прийнято до друку 14.02.2025 р.